

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A
marti
28 noem.
10 dec.

Ese totu a opt'a di
Pretiu'n pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu.

Nr.
46.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

L A L I A .

De-asiu fi rege si-imperatu,
Duce te asiu intr' unu palatu,
Langa tiermulu celu de mare,
Sê te 'ntreci cu mandrulu sóre,
Candu si-cauta-alui lumine
La oglind'a marei line,
Si se vede frumosielu,
Si se 'naltia falnicelu.

De-asiu fi radia dintre diori,
Duce-te-asiu ca pre-aripiori,
P'unde sbóra p'intre stele
Dinisióre gingasiele,
Sê te 'ntreci in frumosiétia
Cu frumósá demanétia,
Candu cobóra dintre diori,
Si se jóca 'n crinisióri.

De-asiu fi ventu ce sbóra linu,
Te-asiu luá pe bratiu la sinu,
Si te-asiu duce leganata,
Leganata, desmierdata,
Dintr'o radia 'ntr' alta radia,
Fara téma, fara padia,
Peste lunca peste plaiu,
Si-asiu sborá cu tine 'n raiu.

Si de-asiu fi si eu unu nume
Unu nesdravenu p'asta lume,
Duce-te-asiu pe-o radia 'n luna
Unde dñii se 'ncununa,
Unde sbóra si s'asiédia
Angerasii p'intre radie,
Si-asiu rogá pe angerosi.
Sê 'ncunune pe doi dragi!

V. R. Buticescu.

I L É N ' A .

Novela originala.

(Urmare.)

— Ba dio, n'ar avé ce se mai scrivi si ce se mai superá Ilén'a Tomii, câ bunu norocu are de la Ddiu; ar potea sê taca, câ fetioru mai harnicu si mai bogatu, ca Nutiu nasiului, neci nu este dóra 'n totu satulu . . .

— Déca vedi, rebde-te Ddiu, io, candu am fostu féta n'am mai amblatu atat'a alegandu si culegandu, ci me dusei totu fug'a, dupa mosiulu meu, indata, cum me cerú si multiam lui Ddiu, totu binisióru amu traitu la olalta.

— Deci, lasa-le, câ-asié su-fetele aste de-acuma; vedi, pe vremea mea nu erau asié alegátórie fetele, câ sciu despre mine; si io am fostu féta si inca féta frumósá si de frunte, da

pentru-acea totu n'am amblatu alegundu atât'a, tocmai pre cum dise si fin'a."

— Da lasa drag'a mea, câ altmintrelea erau trebile pe vremea nôstra; acuma tôte s'au intorsu cu dosu 'n afara si inca cine scie, unde-omu ajunge la capetulu vremii? . . .

Cam asié blocoteau babele cele bêtrane, candu n'aveau alta de lucru si candu s'adunau mai multe la olalta; atunci nu se mai gatau flé-curile.

Dar anim'a Ilenei altufeliu vorbea.

Indesiertu se bucurau fetele cele fetióre, indesiertu se sfarmau fetele cele bêtrane si-indesiertu se sfatosiau babele, câ-ci anim'a Ilenei iubea si iubea fierbinte; dar anim'a ei iubea pre Tanasia, pecurariulu celu óchisiu . . . Cum se vediura se si iubira si iubirea loru se prefacú in patima amorósa si de-atunci anim'a Ilenei, câtu fu diu'a si câtu fu nóptea, petrecea 'n stan'a lui Tanasia; câ-ci animele loru erau intrunite cu-o legatura santa, erau intrunite spre-o iubire vecinica si erau 'ntrunite prin puterea unei otarîri cutediátorie, procese din tain'a unei siópte misterióse . . .

Au trecutu dóue septamani de la incredintiarea Ilenei si pcimane va fi nunt'a . . . dar au trecutu dóue septamani si de-atunci, decandu Tanasia si Ilén'a nu se mai vediura laolalta . . . si de-atunci Ilén'a-e totu morbósa si de-atunci fluer'a lui Tanasia nu mai incéta de-a plange . . .

Poimane va fi nunt'a . . . si Tanasia nu se câiesce, nu-o acusa pre biét'a Iléna cu necredintia, nu . . . elu plange numai si plange cu jele multa, câ Ilén'a-e morbósa . . .

Poimane va fi nunt'a . . . dar Tanasia nu blastema diu'a acee'a, nu, ci inca-o chiéma cu doru, cu rogatiuni fierbinti.

— O, de-ar sosí odata! — suspiná elu adese, ca-si cum in diorile acestei dile, i-ar aparé si sórele fericierei lui . . .

Óre de ce-o asceptá cu-atât'a doru? . . . De ce-o chiemá cu-atât'a caldura? . . .

Nimene nu scie . . . câ-ci ací jace misteriuulu celu profundu tainuitu in siópt'a cea din stana, in siópt'a cea din urma . . .

III.

Si amu ajunsu la presér'a nuntii. In cas'a lui nasiu Petru, petreceau câti-va prietini de-ai lui Nutiu, bendu si veselindu-se.

Pe feciele loru se vedea unu feliu de nes-temperu si 'n vincele loru siusturá foculu unui doru de jocu, de petrecania; pareau, câ-abié mai potu asceptá diu'a de mane.

Diu'a de mane . . . o, si câtu de grozava erá pentru Ilén'a, prevederea acestei dile! . . .

In cas'a lui mosiu domnea o tacere muta.

Mosiulu erá culcatu de-alungulu pe-unu patu de langa usia, scotiendu din candu in candu câte-unu fumú grosu din tievea pipei.

Sufletulu si mintea lui erau confundate 'n atari cugete grele; de-abunaséma cugetá adencu la venitoriulu fetei sale . . . Dar cugetele lui, pareau a-lu convinge totu din ce in ce mai tare, câ pe calea planuita nu si-va putea ferici fét'a — neci odata . . .

Vedea elu, erá convinsu, câ Nutiu e mutalêulu satului . . . Ei, numai ce sê faca? Nutiu erá fetiorulu lui nasiu Petru si nasiu Petru erá omulu celu d'antâiu in satulu seu si-apoi Nutiu avea sê duca o zestre mandra la casa . . . Dupa cine sê si-marite dara fét'a, déca nu dupa Nutiu? . . .

Acusi i-plesniá prin minte numele lui Tanasia . . . dar vai, câtu-i mai pareau de negru numele acest'a! . . . Elu nu cunoscea pe deplinu relatiunea tiesuta intre Ilén'a si Tanasia; dar neci nu remase acee'a cu totul necunoscuta 'naintea lui . . . pentru-ace'a i-para depinsu numele lui Tanasia, cu colori atâtu de negre . . . O, acestu strantiosu, acestu venitura, fara nume si fara avere . . . cum si cutédia óre a visá despre Ilén'a? . . .

Nu; bine-e asié, cum e . . . mane si-va legá Ilén'a sórtea de-alui Nutiu si trebue se fia ferici-ita, câ-ci altu modru nu e . . .

Cam astufeliu de cugete vagau neintreruptu prin mintea lui mosiu Toma, pana ce-lu-obo-sira cu totul si lu-adormira incetu, incetisioru.

P'unu altu patu din fundulu casei, siedea lelea Frasina, invertindu asié cam mereuasiu — unu fusu cu tortu de lana si oftandu câte un'a adenca . . .

Langa cuptoriu suspiná Ilén'a, cu capulu lasatu pre cotu, cu sufletulu morbosu, cu anim'a furata.

Asié erá cas'a lui mosiu Tom'a in presér'a nuntii. Suspinele, ce curmau din candu in candu tacerea cea profunda, pareau a ne face sê credemu, câ-aici nu se gatosecu de nunta, ci de-unu priveghiu jalnicu.

Privirea Ilenei erá pierduta 'n par'a foculu ce schinteá incetisioru, impartindu o lumina palida prin casa. Pareau câ vre sê numere: câte schinteii disparu un'a dupa alta si câti taciuni se consuma unulu dupa altulu prin flacâri si câti carbuni descindu in cenusia? . . .

(Va urmá.)

Jonitia Badescu

Mitropol'ă romana gr. c. de Blasiu.

(Din punctu de vedere istoricu.)

Precum se scie din foile romanesci, unele foi magiare, a nume „Unio“ de la Clusiu si „Pesti Hirnök“ latiescu in colónele loru idei sclintite si nefundate in privinti'a mitropol'ei romane gr. c. de Blasiu séu Alba-Jul'ă si dîcu între altele :

a) Că încetarea mitropol'ei romanesci gr. c. de Blasiu, ar fi decisa ;

b) Că mitropol'ă romana gr. c. din Blasiu ar fi în tóta privinti'a din nou infintiata sub mitropolitulu Alesandru Sterca Siulutiu ;

c) Că mitropol'ă romana de Alba-Juli'a s'ar fi infintiatu, ca sê se strimtorésca poterea primatului Ungariei, si ca sê se usioredie inchierea concordatului pontificescu din 1655 ;

d) Că romanii transilvanieni mai de multu n'aru fi avutu mitropol'ă, ci numai episcop'ă dupa espresiunea legiloru „aprobate“ cari nimicu nu sciu de mitropol'ă romaniloru din Transilvani'a ;

e) Că mitropol'ă romaniloru nu ar fi de lipsa, că-ci acea pré ingreunédia statulu cu sepe, si că mitropol'ă romana gr. c. nu e basata pe ceva dreptu juridicu.

De si la aceste rateciri ale foiloru magiare s'a respunsu în foile romanesci cu temeiuiri basate pe adeveru ; totusi eu cugetandu, că nu va fi de prisosu din interesulu adeverului a ne mai ocupá de caus'a acést'a ponderósa, voiú sê facu cunoscute în acestu pretiuitu organu si reflexiunile mele scrise în contra antagonistiloru mitropol'ei romanesci gr. c. cari reflexiuni se reducu la urmatóriele puncte :

a) Cumca încetarea mitropol'ei romane gr. c. încátu se scie pana acuma, nicairi nu s'a decisu, si că foile magiare neci cu unu actu pana acuma nu au probatu aceea, că încetarea, mitropol'ei romane ar fi decisa, ci au scrisu numai din ventu si de pe ulitia o fama falsa în caus'a acésta ;

b) Cumca mitropol'ă romana gr. c. în timpii mai noi, sub mitropolitulu Alesandru Sterca Siulutiu, nu s'a infintiatu de totu din nou, ci aceea numai s'a restauratu, redicandu-se dóue episcop'ii nóue rom. gr. c. cu capitule, un'a la Logosiu în Banatu, cealalta la Armenopolu séu Ghierla în Ardealu ;

c) Cumca prin restaurarea mitropol'ei romane gr. c. nu s'a strimtoratu neci unu dreptu legalu de alu primatului Ungariei, care insu-si

a lucratu în favórea restaurárii mitropol'ei romane gr. c.

d) Cumca mitropol'ă romana gr. c. de Alba-Julia din Transilvani'a nu ajocatu neci unu rolu însemnatu pentru delaturarea greutátiloru inchierei Concordatului pontificescu din 1855, care concordatu mai tardîu. dupa restaurarea mitropol'ei romane gr. c. de Alba-Julia în anulú 1855 s'a incheiatu ;

e) Cumca de si „aprobatele“ cele varvare, injurióse besericei si ai natiunei romane, mai de multu nu au recunoscutu mitropolitu romani, ci numai episcopi, de la acea impregiurare chiaru asia nu se póte dupa logic'a cea senatósă inchiá, că romanii nu aru fi avutu mai de multu mitropolitu, ci numai episcopi, precum nu se póte incheiá de la nerecunóscerea protestantiloru si a greco — orientaliloru — la ne esistinti'a pontificelui romanu de la Rom'a ;

f) Cumca romanii si mai de multu au avutu mitropol'ă romana în Transilvani'a cu jurisdictiune mitropolitica, si cu episcopi sufraganei, precum aréta fasiunile mai multoru scriitóri demni de credintia în acest'a privintia, a nume Martinu S. Ivány, care în disertatiunea sa cronologica-polemica despre inceputulu, progresulu, si scaderea schismei tiparita în 1703 la Ternavia, la capu 4 serie, că dupa ce romanii din Transilvani'a cu archiepiscopulu loru, si cu totu Clerulu au primitu uniunea cu beseric'a romana, unii dintre calvini urmandu pre Catholicii s'au silitu a aduce pre preuti romaniloru la unire cu sect'a loru („Quia vero postquam Valachi in Transilvania cum suo Archiepiscopo, et universo Clero acceptassent hanc unionem cum Ecclesia romana, non defuere aliqui Calvinistae, qui ad imitationem Catholicorum, intendebant aliquos Sacerdotes Valochorum inducere ad unionem cum sua secta, placuit hic ostendere etc.“) si Petru Bodu, care în istori'a romaniloru serie apriatu, cumca Atanasiu, capulu besericei romane din Transilvani'a, dupa unirea facuta cu beseric'a Romei în 1700 la Vien'a, a capetatu titulu de archiepiscopu, precum marturisescu cãrtile besericei romane, tiparite în secululu alu 16-lea 17-lea, în cari cãrti, capii besericei romanesci din Transilvani'a vinu înainte ca archiepiscopi, si mitropolitu romanesci ; precum aréta subscrierile mitropolitiloru romanesci la actele loru cele oficióse, în cari pana la Ioanu Pataki episcopulu romaniloru din Transilvani'a, se subscrieau la acele ca mitropolitu ; precum documentédia sigilulu celu vechiu alu mitropol'ei romanesci gr. c. din Ardealu, pe care sigilu stá inscriptiunea mitropol'ei din anulú 1706, care inscriptiune si

eu inca o-am vediutu; si precumu documenté-dia mai multe documente istorice d'ntre cari amintimu ací urmatóriele :

1) Documentulu regelui Ungariei, Matea Corvinulu, din anulu 1479, in care se amintescu mitropolitulu romaniloru din Alba-Julia, si care documentu suna precum urméza : „Noi Matea, in grati'a lui Ddieu Regele Ungariei, Bohemie etc. facemu cunoscutu prin acésta tuturoru, celoru ce se cuvine, câ noi, atâtu dupa umilit'a rogatiune a credinciosului nostru parinte Ioanitiu mitropolitulu din Alba-Julia, câtu si din special'a nóstra gratia amu scutitu gratiosu pentru tóte tempurile viitóre pe toti preutii romani de legea grecésca din Comitatulu Maramuresiu, cei de acum si cei venitori, de platirea veri caroru tasse ordinare si estra-ordinare, cari trebuia ei in mediloculu locuitoriloru nostri regali sê le platésca Maestâtií nóstre; ba i-scutimu si imantuimu prin poterea acestei cârti.

Din care cauza ve comandâmu seriosu vóue tuturoru credinciosiloru nostri, ducatorii si perceptorii tuturoru taselorú nóstre ordinare si estraordinare, asemine si dirogatoriloru cameriloru sariloru nóstre regale, si vicariiloru loru celoru din predísiulu comitatu Maramuresiu, ca sê nu cutediati neci odata si neci intru unu modu a constringe de acuma inainte pe predísiu preuti romani de legea grecésca supusi amintitului mitropolitu, spre platirea veri caroru tasse ordinare si estraordinare, cari trebuia ei sê le platésca in mediloculu locuitoriloru nostri regali, in contra formeí scutirei nóstre, si sê nu-i superati séu turburati in veri unu modu, in persóna séu in lucruri pentru resplatirea acelor'a sub amenintfarea de a perde grati'a nóstra.“ (Véda-sê documintele istorice despre starea politica, si ierarhica a romaniloru din Transilvani'a edate in limb'a romana in Vien'a, la anulu 1850 de T. Laurianu la pag. 52.)

2) Documentulu regelui Ungariei Vladislau din anulu 1494, datu in privinti'a lui Ilariu, in care se demanda lui Ilariu egumenului manastirei si besericei S Mihailu Archangelulu din Maramuresiu, ca sê fía ascultatoriu de Archiepiscopulu din Transilvani'a, si aceluia sê-i deie onórea cuvenita, precum aréta urmatórele síruri din acelu documentu : „Asié dara, noi audîndu acést'a rogatiune a numitului frate Ilarie, si primindu-o gratiosu, si vedienđu, câ suprascris'a carte a numitului patriarcu nu e rasa, nu e cancelata, si nu e stricata in vre-o parte a sa, in síramu, si in scriemu esemplariulu ei din vorba in vorba in acést'a scrisóre a nóstra asemene privelegiala, si o primimu si aprobâmu cu tóte

cele cuprinse intr' ins'a, incâtu se vede câ s'a datu dreptu si dupa lege, si incâtu adeverulu vorbesce pentru dins'a, — si inoindu-o, o intarimu cu potere pentru totdeun'a in favórea acelei manastiri a Santului Mihailu Archangelulu si prin urmare in favórea fratelui — Ilariu si a tuturoru urmatoriloru lui; inse asié, ca acelu frate Ilariu si urmatoriulu lui, sê deie episcopulu din Muncaciú cuvenita reverintia; éra archiepiscopulu din Transilvani'a celui de acuma, si celui venitoriu, ca superioriloru sei, sê li-arete cuvenit'a supunere, si ascultare; intarimu acést'a prin poterea si marturi'a acestei cârti a nóstre, pe care s'a acatiatu sigilulu nostru celu secretu, cu care ne servimu, ca rege alu Ungariei.“ (Véda-sê documintele istorice mai susu memorate, pag. 58.)

(Finea va urmá.)

Gavrilu Popu.
Canonicu.

Miscarea literaria romana in anulu din urma.

(Discursu rostitu la deschiderea conferentieloru Ateneului Romanu pentru an. 1867/8.)

I.

Dómnelorú si domniloru !

Unu dieu rivalu alu Gangelui si Indului decise, dîce marea poema *indiana*, sê pérda pe unu poporu, carele nu aducea sacrificie pe altariile lui.

Erá dieulu destructiunei si alu tenebreloru.

In curgere de secli, elu aglomerá flagele a supra poporulu urítu.

— Sê piéra, strigá elu tramitîndu asupra-i fómete si seceta.

Campi'a remanea stérpa; isvórele secau . . . Mam'a nu mai potea alaptá copilasiulu; fiulu nu mai potea desalterá buz'a uscata a morindului tata.

Moriau, moriau cu sutele, in torturele grozave ale fómetei si setei . . . dar' *nu pieri poporulu!*

— A! nu pieré! urlâ Dieulu . . . si elu debordá asupra-i pre ficele ucigatórie ale Gangelui: choler'a si epidemf'a . . .

Moriau, moriau cu sutele si cu mfile, dar' *poporulu nu pieri!*

— O! va pierí, detuná Dieulu . . . si elu aridicá a supra acelu poporu neamici puternici: ostiri nenumerate pustiira campiele, sangele curse; pagistele si undele fura crusîte . . . Ruine fumegande de sange si macelu! . . .

Jugulu servitutei intrá adencu in grumazulu filoru poporulu . . .

— O! va pierí d'astadata, hohotea teribilulu Dieu.

— Nu!

Selbatecele órde s'au domolitu; braciile loru au obositu in sange . . .

Poporulu traesce! (Publiculu erumpe in aplause sgomotóse si entusiastice.)

Si Dieulu turbatu convocà curtea sa. Ministrii desolatiunei si ai pierirei: Discordi'a, Ur'a, Invidi'a, Fratuciderea, Calumni'a — tînu svétu.

— Ce feliu? intrebà Dieulu, acelu poporu traesce?! Sunteti voi óre braciile mele, braciile Dieului care distruge?! Dar' cine va mai aduce jertfe pre altariile nóstre! . . .

— Elu traesce!

— Elu traesce!!

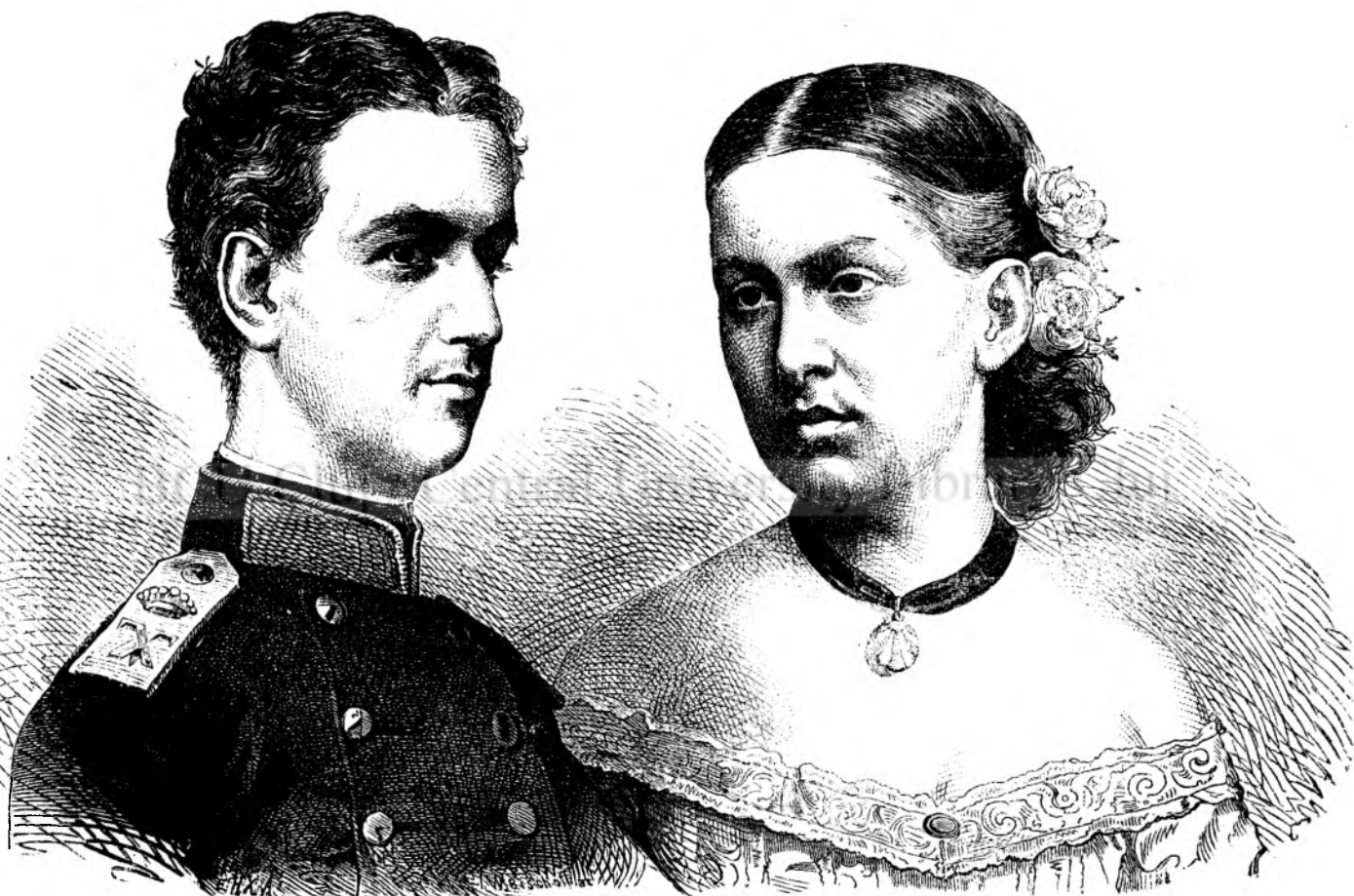
Urlá corulu, si hohote turbate sguduira adencurile Himalaiului.

— Nepriceputi! le-strigá marele Brahma. Nu, poporulu nu va pieri pe câtu tempu i-veti lasá talismanele cu cari l'am inarmatu!

— Talismanele! urlá Dieulu mortii!

Si curtea lui purcese sê caute talismanele; ea le cautà din casa in casa, in bordeiu si palatu, in satu si cetate . . .

— Unde sunt talismanele vóstre? intrebá

REGELE GRECIEI SI SOCIA SA.

— Am lucratu, dî si nópte am lucratu, dîse Calumni'a . . . N'a remasu flóre alba nefanata de bórea ce esalám . . . Am versatu fiere si veninu in tóte pârtile . . .

Mare Dieule! . . . n'am isbutitu: . . .

Poporulu traesce!

— Am dusu, strigá Discordi'a, zizani'a intre toti; am pusu lupt'a si ur'a intre mari si mici, intre domni si supusi. . . am inarmatu braciulu unuia in contra altuia . . . O! erá unu spectaculu demnu de noi! . . . Poporulu trebuia sê piéra . . .

E bine, nu! *Elu traesce!*

Crudîmea lovindu cu sbiciu de focu pre parinti, pre copii, pre mici si mari, pre potenti si pre debili!

— Nu scimu ce vrei!

— Nu scimu ce ceri!

Obosira lovindu fficele distrugerei, si nu aflara talismanele.

Dieulu cadiu bolnavu in unu accesu de turbare . . .

Tantae in animis coelestibus irae!

Dieulu si-dede finitulu, candu teribilulu seu rivalu i-dîse ridiendu:

— Privesce! éca talismanele!

— Ce feliu? acea grupa de fintie?

... Unu barbatu pe braciulu caruia se ra-
diemu o debila femeia; unu copilu la sinu si al-
tulu de mana ...

Ce feliu! Acel'a e *talismanulu*?

— A, da! Acel'e e talismanulu popóreloru,
câ-ci este *famili'a*, baz'a loru, cetatea nestricabila,
careia câtu va traí, va traí si poporulu!

— Ce? Atât'a!? ... Atât'a! ... si eu cadu
invinsu de ... atât'a!? de nesce fiintie carora
n'am lasatu pane cu care sê aline sfasierile sto-
macului copíloru loru; carora n'am lasatu o
sdréntia cu care sê incaldiésca membrele reci
ale unui tata morindu? ... Cum? Eu invinsu de
nesce fiintie in giurulu carora am semenatu de-
solatiunea, si am redicatu numai morminte;
peste caminele carora am preamblatu copitele
cailoru atâtóru órde selbatice ... Ce! in pote-
rea mea avendu tóte flagelele ceriului — eu
sum invinsu si rusínatu de nesce bracie nude,
nearmate? ...

— Sunt inarmate, Dieule alu distrugerei...
Vedi! unuhu tiene o dalta, altulu unu penelu,
cel'a o péna ... Vedi! Candu tu distrugi, ei
creéza!

— Sunt inarmate, Dieule alu distrugerei...
Cându tu cutremuri cerurile si vâile lumi-
loru cu glasulu trasnetului si cu tropotulu cor-
tegiului doreriloru, asculta-i... ce dîcu ei?...
Glasurile tale teribile sunt acoperite de vócea
loru slaba, — ei se róga, ei *iubescu* ei *cugeta* la
trecutu, ei spera la viitoriu, ei canta:

..Dupa nuori seninu vine,
Bucuria dupa plansu.“

Inzedaru ti-preambli tu arip'a de focu peste
cetâti si campii ... Vîrtejele tale ducu departe
cenusiele orasielor si spicii ogóreloru .. dar' nu
potu imprastiá acei spici umani, cari facu *sno-
pulu familiei*; e legatu acestu snopu cu lantiulu
celu tare alu sarutârilor si intineloru serba-
tori... Reslatiti unu momentu spicii din sno-
pulu familiei, ei se reafia câ-ci se chiama: Ma-
ma, socia, copilasi, frate, sora!

O! da; nimica nu poti tu contra poporului
care pastréza *famili'a*, si in familia: *vorb'a na-
tionala!* (Aplause sgomotóse.)

II.

Famili'a si limbagiulu.

Educatiune si instructiune!

Éca armele popóreloru prigonite de Dieulu
distingerei.

Cine lucréza pentru familia si instructiune;
lucréza pentru inaintarea poporului; cine le iu-
besce, pe poporu iubesc!

Fia-care avemu detori'a sê ne ingrigimu de
ele, si ca negociatoriulu inteligentu sê ne facemu
macaru odata pe anu bilantiu despre activulu
si pasivulu acelu mari tesaure.

Care fu deci modulu, cum „Ateneulu Ro-
manu“ de patru ani, decandu esiste, si-impleni
sarcin'a sa in respectulu acelu tesaure: *fami-
li'a* si *limbajiulu*? Onor. nostru Presiedinte v'au
aretatu acést'a, si dvóstra sciti insi-ve, câ-ci multi
dintre dvóstre ne-au ajutat si incuragiatu la lu-
crare.

E bine succesulu ve revine in parte ecaria
cu societatea.

Si succesu este si pentru anulu incetatu ...

Lucrârile Ateneului, o putemu spune adicu
o justa bucuria, au provocatu singuru in anii
acesti de pe urma o misicare literaria. Debi'a
nóstra vóce a potutu strabate pana departe pe-
ste munti, pana la stancele Gibraltariulu. In
Clusiu, in Oradea mare, ca si in Brasiovu, Sa-
bîiu, Pest'a, conferintiele Ateneului Romanu da-
dura semnalulu unei miscâri si unei directiuni
care inzestrà literatur'a romana cu escelinte lu-
crâri ca ale dloru J. Vulcanu, Popfiu, conferin-
tiele studentiloru din Oradea mare, etc.

Cine urmaresce scrierile de peste munti va
fi regasitu acolo mai multu decâtu unu ecou alu
Ateneului.

Sunt vre doi ani decandu cu adanca intris-
tare marturisiam aci, câ nu mai aflâmu in bib-
liotecele familielor noastre, decâtu rele traduceri
de romanuri d'ale lui Dumas, Sand, si d'ale ace-
loru autori pe cari nu-i scimu numi fara ca sê ro-
sîmu. Reactiunea incepú in favórea lucrârilor
bune in sensulu literaturei sanetóse: In 1866/7
avemu satisfactiunea de a constatá câ *neci unu
romanu*, chiar neci din cele mai bune, n'a mai
aflatu „traducatori.“ Din contra literatur'a nos-
tra dobândi mai multe dieci de opere, de diver-
sa importantia, dar pururea in directiune salu-
taria.

Anulu literariu de care ne ocupâmu vediù,
ca sê citâmu numai câte-va, nascerea „Archivu-
lui“ de d. canonicu Timoteiu Cipariu, a „Trata-
tulu de dreptulu internatiunalu alu Romani-
loru“ de regretabilulu Dr. Simeon Barnutiù, a
„Convorbiriloru literarie,“ a lucrârilor relative
la limba si poesia de D. C. Maiorescu si Lahovari
(colegulu nostru onor.), a insemnatu volumne de
poesii nóue de infloritulu nostru poetu Bolintin-
ianu. Literatur'a didactica luà desvoltâri mari.
Preste diece tratate nóue de diverse obiecte de
studiu amu poté citá. Acea istorica sporesce pe
tóta diu'a cu perle pretióse ghirland'a sa, mul-
tiumita eruditiunei si comoriloru ce aduna Ar-

cheologi'a nationala in manele DD. Cipariu, Papiu, Hajdau, Odobescu, Laurianu.

Odiñóra o mana gratiósá si abila ni aratá music'a *viitoriului*, cum unii numerescu frumós'a si ideal'a musica a lui Wagner. Music'a a viitoriului n'a lipsitu harpei romane. Sunt in 1866/7 incercâri poetice, cari nu numai promitu viitoriulu, dar lu-dau: DD. Zamfirescu, Jacobu Negruzzi, Cornea voru fi vatii nostri iubiti, déca voru continuá cum au inceputu.

Literatur'a usióra a fostu cu succesu urmarita, cu deosebire de membrii Societatii „Junimea“ din Jasi. Vorb'a *usióra* sê nu ne insiele; ori câtu fía de usióra, are *pondulu* seu in mersulu literaturêi nationale. DD. Ganea, Leon Negruzzi, si St. Velescu s'au distinsu in acestu genu in 1866/7 prin novele binescrite si binesimtíte.

Diariulu „Famili'a“, in acestu genu a escelatu in mai multe opere ce a publicutu.

Déca literatur'a dramatica detoresce inceputurile sale dlui Alesandri, mai preste totu detoresce Ateneului pasii ce a facutu in 1866/7. Patru opere, din cari trei jucate si deci cunoscute dvóstre: Domni'ta Rosandra, Resvanu Voda, Vorniculu Buciocu, si Mateiu Bassarabu, ce sperâmu câ se va jocá, — sunt esíte din Ateneu. DD. Pantasie Ghica, Jacobu Negruzzi si Gheorghianu au inzestratu scen'a romana cu frumóse comedii si proverbie; unele din cele ultime sunt publicate in „Convorbirile literarie.“

Si dupa ce in tempulu scurtu de care dispuseramu, citaramu câte-va nume si câte-va din productiunile anului literariu, e locul sê amintimu, câ déca nimica din aceste nu se facea, totusi anulu 1866/7 si-pastrá locul celu mai de onóre intre cesti din urma prin aceea, câ fú anulu in care se realisá creatiunea *Academiei nationale*, careia Ateneulu se mandresce a fi servitu de precursoria, si astadi de respectuosu aliatu!

Perîulu micu adapa si elu ogórele d'aurite pîntre cari murmura; perîulu micu, *Ateneulu* va duce deapurarea unde limpedi pe camp'a nationala; déca pe pieptulu acestui perîuasiiu nu voru plutí vase mari, trireme belice, pe malurile lui inverdíte voru poté meditatá si iubi, aceia, carora le place murmurulu undeloru modeste, si parfumulu floriloru ogorului.

Cátu pentru ce va face elu pentru literatura in anulu 1867/8, dvóstre veti judecá insi-ve onorandu conferintiele cu a dvóstra presintia. Cea ce potemu promite este, ca aceste conferintie de voru fi bune voru trebui sê ne totu invetic *doue lucruri* :

Famili'a, iubirea, educatiunea : si *Romanismulu* . . .

Éra Romanismulu stâ in instructiunea despre trecutu, instructiunea pentru presinte, si instructiunea pentru viitoriu! (Aplause sgomotóse si prelungite in cursu de mai multe minute.)

V. A. Urechia.

SUVENIRI DE CALETORIA.

XVI.

(La beseric'a Notre-Dame, — exteriorulu, — interiorulu, — corulu, — in turnu, — bacsisiu, — clopotulu celu mare, — éra bacsisiu, — Panteonulu.)

Cam peste unu patrariu de óra ajunseramu la renumit'a beserica Notre-Dame de Paris. Unu edificiu colosalu statea inaintea nóstra, care atátu in totalitatea sa, câtu si in specialitátile sale stórse admiratiunea nóstra.

Beseric'a Notre-Dame — precum se scie — e catedral'a Parisului. Edificarea acestei beserici se incepù inca in 555 de catra Childebertu I, si inca din timpurile cele mai vechi a fostu totu catedrala, si in decursulu secoliloru trecù prin diferite reforme, pana ce in fine alu 72-le episcopu de Parisu, de Sully, la anulu 1161, incepù sê dîdesca o catedrala dupa unu planu mai grandiosu, care apoi se finí in secolulu XIII. Acést'a beserica colosala, in form'a unei cruci, ni represinta unu modelu de stilu goticu, si in privinti'a acést'a in tóta Franci'a n'are parecchia. Ceea ce ne incanta mai multu la privirea acestui edificiu, este simplicitatea ce ni-se infatîsieza atátu pe din afara, câtu si pe din laintru. Portile colosale, din fieru versatu, ale portalului de frunte, sunt decorate cu relieffuri din sant'a scriptura.

Intraramu in beserica. Interiorulu e intru tóte corespundietoriu exteriorului. Totu aceea-si frumusétia, totu aceea-si simplicitate innaltiatóre. Ne suprinse multu si acea impregiurare, câ nu vediuramu bance de locu, chiar ca in besericele nóstre.

Corulu e asîsdere frumosu, si suindune acolo, (pentru bacsisiu de 50 cent.) avuramu o privelisce frumósa a supra publicului adunatu, — si ca sê avemu o panorama si mai frumósa, ne urcaramu chiar in turnu.

Erá unu lucru grozavu acést'a. In o caldura cumplita, precum erá atunce, a te urcá pe vr'o 300 de trepte, nu erá chiar gluma. Abié resuflaramu, candu ajunseramu la locuinti'a clopotariului. Amendoue turnuri ale besericei sunt

sunt incungiurate de balconuri. Esîramu dara pe balconu spre a ne odihnî putîntelu. Eramu intr'o innaltîme colosala. Panoram'a ce ni-se infatîsiá nu se póte descrie. Josu la picioréle nóstre de amendóue laturile curgea Sein'a, — câ-ci beseric'a jace pe insula, — si pe tiermurile acesteia in tóte pârtile se estindea Parisulu in deplin'a sa grandiositate. Capetulu orasiului se pierdea in aburul si murgitul de séra. Ne preamboram pe balcone giuru in pregiuru, si in tóte laturile ni-se imbiá câte o privelisce care de care mai frumósa, admirabila si grandiósa.

— Inca n'ati vediutu tóte, — ni-dîse conducatoriulu chiar candu eramu sê ne coborimu.

— Ce mai avemu inca de vediutu? — lu întrebà sotiuulu meu.

— Clopotulu celu mare.

— Bine dîci, — haidamu susu!

Socîa clopotariului statea in usia la trepte. Firesce, câ si ea trebuia sê scapete bacsisiu. Puseram nesce centime in man'a intinsa inaintea nóstra, apoi ne urcaramu catra clopotulu celu mare. Peste câte-va minute clopotulu colosalu statea inaintea nóstra. De óra-ce clopotulu acest'a nu se trage neci odata, ci numai limb'a i se misca, e asediatu in o innaltîme mica. Toti ne duseram sub elu si admirandu-lu, cetiramu cele multe nume câte sunt scrise intr' insulu. Sunt ómeni vani, carii in tóte locurile si-scriu numele.

— Nu poffiti, domniloru, a ve scrie numele in clopotu? — ni-întrebà clopotariulu aspirandu érași la unu bacsisiu.

— Multiamimu! Nu dorimu sê devenimu prin asemenea modu ómeni mari.

— Clopotariulu acest'a, — ni-dîse conducatoriulu — are venitu bunu. Toti câti si-scriu numele in clopotu, trebuie sê-i deie câte-va centime. Caletorii se departa cu aceea convingere, câ dînsii s'au facutu nemoritori si rentornandu din strainetate, povestescu cu fala tuturor cunoscutiloru, câ numele lor se afla scriu si in clopotulu celu mare din Notre-Dame de Paris. Clopotariulu inse e omu cu minte. candu vede, câ clopotulu e plinu plinuțiu de nume din tóta lumea, vine intr'o demanétia cu apa. curatiese clopotulu si sterge tóte numele. Si dupa aceea comedîa se incepe de nou, pentru câ ómeni vani totdeun'a voru esiste in lume.

Clopotariulu inse, déca nu ne-a potutu face sê scriemu numele nostru pe clopotu, prin altu modu voiá sê scóta bacsisiu de la noi si începú sê ni-faca istoriculu clopotului:

— S'a facutu in 1862 si apésa 300 de centenarie . . .

Nu-lu ascultamu mai departe, ci dându-nesce sous, ne coboriramu.

Din beseric'a ast'a trecuramu in alt'a nu mai putînu interesanta si importanta, adeca in beseric'a Santei Genoveve, care inse se numesce mai multu „Panteonu.“ Beseric'a acést'a inca la an. 1791 primì numele „Panteonu,“ si cei mai renumiti barbati ai Franciei se ingropara in locul acest'a. Din afara pe fruntea edificiului e urmatórea inscriptiune: „Aux grands hommes la patrie reconnoissante,“ adeca „barbatiloru mari patri'a recunoscatóre.“ Cu pietate santa pasîramu in Panteonu. Beseric'a nu ne interesá atâta câtu cript'a, unde jacu osamintele celoru mai bravi barbati ai Franciei. Acolo jace unu Voltaire, Rousseau si altii. In anii 1791 si 1793 acolo se asiediara si osamintele lui Marat si Mirabeau, inse mai tardîtu se strapusera de acolo. In cripta este si unu ecou esceliute. Conducatoriulu, care esplicá publicului monumintele, voindu sê ni-arete celora ce eramu de fatia, câtu de multe silabe repetéza ecoulu, strigà:

— Dati bacsisiu conducatoriului!

Si ecou respunse:

— Bacsisiu, bacsisiu, bacsisiu.

Fara bacsisiu neci diece pasi nu poti face la Parisu. Iosifu Vulcanu

Giorgiu I. regele Greciei si socîa s'a.

(Cu ilustratiune pe pagin'a 545.)

Georgiu I. regele Greciei, alu carui portretu e espusu pe pag. 545 la privirea on. cetitórie, este fiulu alu 3-le din famili'a lui Cristianu, regele si a Louise-i, regin'a — Daniei si s'a nascutu in 24 dec. an. 1845. In tenerétia a avutu parte, in o instructiune si educatiune buna, regésca si acú de tempuriu începú a face servicii multe pentru patri'a sa, ca — marinariu. In 30 martiu 1863 apoi, la convoirea poteriloru europene, si la dorinti'a unanima a greciloru din congresulu nationulu tienutu in diu'a amintita, Giorgiu — mai nainte Vilelmu — se alésa de rege alu Greciei.

Ér in 27 oct. a. e. incredintiá cu mare solenitate, pre princés'a Olga Constantinovna, fi-c'a tenera alu marelui principe, Constantinu Nicolaeviciu.

Constantinovna asemenea a fostu bine educata si are unu daru de la natura, prin care atrage simpathi'a si onórea caroru potu s'o véda.

Numai in dîlele trecute si-finí acésta parchia tenera — caletori'a de la Parisu rentornandu-se catra casa, unde, mai alesu tener'a regin'a érá asceptata cu multu doru.

De la București.

— 25 noemvre 1867. —

Domnule Redactoru!

Déca tempulu nu ne permite a ve impartasi mai adeseori câte ceva de pe la noi, celu pucinu datî-ne voi'a, Stimabile Domnule, a ve comunicá la mominte solene câte o impresiune, câte unu simtiu de bucuria si de sperantia.

In adeveru capital'a nóstra a avutu in anulu acest'a mai multe astfelu de mominte serbatoresci; a avutu fericirea de a vedé implinindu-se in sinulu seu mai multe fapte frumóse si de insemnatate. Asié, ca sê aretâmu câte-va, ea a vedutu nascandu-se in sinulu ei „Societatea Transilvani'a, a carei idea profunda, simtîta si aplaudata de toti romanii, a inspiratu pe fiii cei nobili ai Romaniei, cari vinu a contribuí la realisarea ei cu unu zelu si devotamentu ce face onóre fiiloru, Romaniei libere.

Anu vedutu la 10 sept. consolidarea si inarmarea suveranitatii poporului prin impartîrea solena a stindardelor gardéi nationale. — Anu vedutu la 13 sept. pentru prim'a óra o serbare mai solena a acestei díle de gloria de la 48, in care o mana de pompieri romani au aretatu Europei, cá romanulu pastréza inca in tóta intregimea sa vigórea si eroismulu seu de sub Traianu, Mircea si Mihaiu.

Cea mai frumósa si cea mai marétia dí, care va romané in eternu o serbatóre santa pentru romani, a fostu díu'a care a vedutu primulu pasu comunu a totoror romanilor: *Unirea loru morala!*

La aceste díle, la aceste minute serbatoresci a le acestui anu, cari inaltia animele si lasa suveniru nesterse, potemu numerá si sér'a de 5 noemv. s. v. in care avú locu inaugurarea conferintieloru Ateneului pe an. 1867/8

Voindu a ve scrie despre Ateneulu Romauu, despre acest'a institutiune salutaru a Romaniei, si despre serbatorésc'a sa deschidere pentru anulu acest'a, — noi nu potemu face mai bine decâtu a lasá sê ve vorbésca oratorii acelei seri solemne.

Dlu conte Rosetti, presedintele Ateneului, ie cuventulu in faci'a unui publicu atátu de numerosu, in câtu numai incapea in sala Ateneului, prin unu discursu bine simtîtu si plinu de elocintia, aréta, cá de unde cu doi, trei ani înainte domniá in tíera o apatia mai generala, o *lipsa de vietia intelectuala*, in anulu acest'a cu distingere s'a observatu o miscare intelectuala, o incubatiune fecunda, care dá cele mai frumóse sperantie.

Aréta apoi intentiunea si chiamarea Ateneului de a dá spiriteloru tenere o directiune salutaru, de a prepará pe junii cu talentu, ca sê devina luptatori solidi, pentru marea lupta a vietii, pentru etern'a lupta intre bine si reu, intre lumina si intunerecu, intre virtute si vitiu.

„Natiunea si statulu voru vedé astfelu cu bucuria si sperantia in viitoru junele arbore crescandu cu vigóre, si dupa nesce legi normali, si nu va asistá la dorerosulu spectacolu ce presinta acei selbatici ai Lusianei, despre cari vorbesce Montesquieu, ce taiá arboréle inca june, ca sê-i mance fructele inca necópte.

„Lamp'a odata aprinsa va trece din mana in mana, de la aceia ce disparu, la aceia ce vinu.“

Dupa aceste vine ca sê arete lucrârele Ateneului, si se determine mai precisu caracterulu si intentiunea

acelor'a, care este nu atátu de a respandi o instructiune vasta, câtu a lucrá sub o forma atragátorie, câtu a cultivá animele. „Pe langa scopulu de a vulgarisá unele cunoscintie, noi credemu cá *conferintiele* (lucrârele principale ale ateneului) sub form'a loru desbracata de pedantismu, potu fi midilocu de reductiune, care sê ne invite a intrá in templulu sciintiei, se ne indemne a reveni candu amu esítu dintr' insulu, si sê ne faca a luá obi-cinuintie, care redicandu-ne inteligintia sê ne indrep-teze simtiemintele la aceea ce e nobilu si frumosu.“

„Instructiunea, dloru, adeca desvoltarea facultâtiloru intelectuale si dobêndirea de cunoscintie estinse este unu mare lucru intr' unu individu ca intr'o natiune; dara cunoscu ceva si mai mare decâtu instructiunea; acésta este inobilirea sufletulu, inaltiare simti-minteloru, infrumsetiarea animei, acést'a este cu alte cuvinte *Educatiunea*“

„Me intristezu, domniloru, pana in adânculu animei, candu vedu pe langa o intelegintia cultivata, unu caracteru injositu, o anima servila, unu sufletu degradatu, simtieminte inobile si desgustátorie.“

„Cunoscemu toti acestu fatalu elementu de avortare alu totoror incercârilor, ce au de scopu a redicá unu poporu si a-lu face se intre in concertulu natiuniloru civilisate. Recunóscemu cu totii acestu redutabilu inamicu, ce a petrunsu in midiloculu cetâtii, sê elatine tóte credintiele, sê turbure tóte consciintiele, sê amáresca tóte animele.

„Educatiunea, domniloru, si aceea ce vomu numu partea estetica a culturai urmane, éta ide'a catra care trebue sê ne indreptâmu tóte silintiele si tóta activitatea. Pentru acésta ne vomu indreptá din parte-ne mai cu séma *Artei* si *Poesiei*, cari voru ocupá in anulu acest'a unu locu mai insemnatu in conferintiele nóstre decâtu in anii trecuti.

„Ori cari voru fi vocatiunile ce vomu urmá in vietia, díce unu ilustru economicu si omu de Statu englesu, sê cautâmu in totu-déuna sê tienemu via acea simtibilitate salutaru, ce destépta in noi *Artea* si *Poesia*, Cu câtu detoriile nóstre ordinare sunt mai prosaice, cu atátu este mai bine a tiené incordarea sufletulu nostru, prin frecuentarea aceloru regiuni superióre de cugetári si simtieminte, in care ne redica si ne mantiene artea. Frumosulu, adauge marele poetu Goethe, este mai mare decâtu binele, cá ei elu cuprinde binele si mai adauge ceva. Elu este binele inaltiatu la perfectiunea sa, si inzestratu de tóte perfectiunile colaterale, cari facu dintr' insulu o opera completa.“

„Déca Greci'a, acelu coltiu de pamentu, continua dlu preziedinte intre aplause, a ocupatu si va ocupá unu locu imensu si in eternu nemoritoru in istoria omenire, acésta provine din laur'a amorului seu pentru arte.“

„Artea candu este cultivata si iubita din anima, ér' nu practicata, intr' unu modu mecanicu, inaltia catra ceea ce ea concepe, adeca *frumosulu idealu* si ne impinge a idealisá pe câtu este cu putintia aceea ce facemu, si mai pre susu de tóte caracterulu si vietia.“

„Aceste motive, díce dsa mai incolo, acaror'a valóre si importantia nu va scapá nimenui, ne au facutu sê ne cugetâmu a organisá pe langa conferintiele nóstre literarie si sciintifice, serate, cu scopu de a latí gustulu celoru mai frumose si mai spiritualiste dintre arti, *music'a* si *poesi'a*. Bucâti de musica clasica se voru ese-

cută de artiști competenți și de dame din societate, și piese de poezie se voru ceti s'eu declamă în anul acesta la Ateneu."

„Din parte-ne, d'omnelor și domnilor, ne vom pune toate silințele ca să portăm cu onoare și demnitate drapelul pe care se afla înscrise cuvintele :

„Instrucțiune și educațiune națională."

Dlu. președinte termină în sgomotul celor mai viue aplause.

Dlu. Bacaloglu, profesor de fizică la facultatea de știință, prin experimente și explicațiuni, atrage atențiunea publicului a supra celor mai n'ouă invențiuni în lumină și electricitate.

Dn'a A. G. Cretianu, și în urma dn'a El. Riureanu născută Vachman, împreună cu dnii N. J. Voinescu și Krüger, pe pian, violă și violoncelu prin rar'a dlor abilitate în arta muzicală procurară publicului câte-va momente din cele mai încântătoare.

Între aceste dlu V. A. Urechia cu elocinți'a sa cunoscută frapăza publicul prin un discurs sublim, care din bunăvoinți'a d'ale avem satisfacțiunea a viliu pot' comunică aici întregu. (Vedi discursul mai sus în nr. de adi. Red.)

În fine dlu Stăncescu, care desv'olță un talent at'at de frumos în pictură, și de la care avem opere escelente, ca portretul lui Andrei Muresianu, Balcescu, etc. prin un discurs plin de elocință și entuziasm face o dare de s'ema despre progresul ce s'a făcut aici în țară, în acest an, în sculptură și pictură.

Ds'a ar'eta, c'ă între pictorii ce s'au distins în anul ce espiră și cari au atras atențiunea publicului, este d. Grigoreanu ce ar'eta un talent însemnat, mai cu s'ema în compozițiune. Dlu Amanu, care a lucrat at'at de bine pe Horea. D. Tatarescu, se distinge în pictur'a sacra. Zugrăvirea bisericeii stului Nicolae, la care lucr'eta acumă, va fi o operă escelentă a maneii sale. D. Panaiteanu din Jasi, care are predilecțiune pentru flori, și care a înv'ut'at acestu ramu alu artei cu o frumoasă buchetiera.

„Unu pasu însemnat înainte, continuă dlu Stăncescu, este deschiderea școlii de belle-arte, unde talentele voru av' ocaziune a se descoperi și a se formă."

D'eca dlu Stăncescu în discursul seu nu și-a potut formă și pentru sine un mic buchetu s'eu o coronă, publicul romanu și amatorii de artă nu voru întârziă a-i-o face.

Ne departaramu în fine cu anim'a plină de cele mai placute impresiuni și speranție.

Nu pot'eu a nu aminti înse și impresiunea ce ne-a făcut o frumoasă melodie populară a poeziei intitulate „Mirele Românei," executată de corul Ateneului.

În 9 noemv're s'ér'a, dlu J. Eliade, a ținut în sala Ateneului un discurs a supra poeziei Ossianice, și a cetit un fragment sublim din acele poezii, din care se vede, c'ă oper'a ce parintele literaturii revine ca s'eu deie, nu e mai multu o traducțiune, ci are meritul unei compozițiuni originale, reproducându după legile naturii și geniului limbei române toate frumsetele originale și totu parfumul poeziei lui Osianu. După cum a promis dsa, în scurtu vomu av' satisfacțiune de a ved' publicată ac'eta nouă capodoperă a ilustrului nostru literatoru.

M. Strajanu.

GE E NOU ?

* * (Din Blasiu) ni se scriu următoarele: „Cred, c'ă țiieti încă minte de publicarea statutelor societății de lectură a teologilor din seminarul archidiecezanu de Blasiu, care se întemplă încă în anul 1866 într' unu diariu romanu; credu înse și aceea, c'ă veti fi cugetatu, cumca societatea noastră a apus, și nu fara cauză, de ora-șe în publicu despre esistenți'a ei nu se mai fece neci o amintire. Asi' veti fi creditu dv'ostre, asi' on. publicu. Ce e dreptu, societatea de atunci și până acumă n'a mai ar'etat neci o urmă în publicu, și ac'eta din cauz'a, c'ă fiindu ea numai o societate domestică, constat'ore numai din alumnii seminariului, și prin urmăre restrinsă între murii seminarului, și apoi neavendu statute întarite de guvern, a cugetatu a fi facutu desțutulu cu aceea, c'ă a ar'etat publicului, c'ă s'a înființatu; cu toate aceste societatea de atunci și până acumă a sustatu necontentu, desv'oltandu activitate destulă, at'at cu privire la încercări literare, ce se publica într'o foia manuscrisă și numită „Furnic'a", c'at'u și cu privire la procurarea cartilor pentru bibliotecă, și condusă fiindu de cinci oficiali, alesi din sinul seu cu începutulu fia carui anu școlasticu, ad'eca de unu președinte, unu notariu alu ședintelor, unu casariu, unu bibliotecariu și de unu notariu alu c'orespondintelor, a pasit' catra scopulu ce și l'a perfiptu, ad'eca înainte în cultură și știință. Cu începutulu acestui anu școlasticu, președintele din anul trecut conchiamă o ședință în 10 optomv're, la care luă parte și ven. super. sem. svatuindu și imbarbatandu pe membrii a pasit' cu serioșitate catra met'a prefiptă, cu ocaziunea ac'et'a apoi se alesera și oficialii societății pe anul școlasticu curinte."

* * (Se vorbesce,) cumca Maj. Sa imperatulu va petrece serbătorile Crăciunului în Bud'a-Pest'a.

* * (Diel'a Ungariei) în septemana trecută țiieti mai multe ședințe în cauz'a quotei. În locul lui Dózsa se alege vicepreședinte Gajzágó, ér în locul acestuia se alege notariu Petru Mihali.

* * (Programulu conferințelor ce se voru țiieti de membrii Ateneului) în decursulu anului 1867—8. Dominica 5 noemv're 1867. Înăgurarea Conferințelor. Joi 9 noemv're. D. I. Heliade Radulescu: Despre poezie; în specialu despre poezi'a osianică. Dominica 12 noemv're. D. U. de Marsillac: Resurecțiunea poeziei pagane în sec. XIX. Joi 16 noemv're. D. Stăncescu: Cum se critica operele de artă. Dominica 19 noemv're. D. V. A. Urechia: Satir'a. Satiricii romani. Cantemiru, Dascalescu, Gr. Alecsandrescu, Balacescu, Heliade etc. Joi 23 noemv're. D. A. Veric'enu: Misiunea guvernului. Ingerenti'a guvernamentală și inițiativ'a privată. Dominica 26 noemv're. D. I. Falcoianu: Despre astronomia. Joi 30 noemv're. D. Velescu: Despre teatru. Dominica 4 decemv're. D. U. Marsillac: Marion de Lorme de V. Hugo. Joi 8 decemv're. D. A. P. Hajdeu: Instrucțiunea romană în Transilvani'a. Dominica 11 decemv're. D. I. Heliade Radulescu: Poezi'a epică, Ossian. Joi 15 decemv're. D. Em. Cretulescu: Despre elocință. Dominica 18 decemv're. D. Aurelianu: Esposițiunea universala. Resultatele sale materiale și morale, și cu deosebire în privinți'a instrucțiunii și educatiunii. Joi 22 decemv're. D. V. A. Urechia: Mavrolachi; Rolulu Romanismului la deslegarea cestiunii Oriintelui. Marti 26 decemv're. D. I. Falcoianu: Despre astronomia. Miercuri 27 decemv're. D. Massimu: Scrierea romană cu litere latine. Dominica 31 decemv're. D. Massimu: Idem. Joi

4 ianuarie 1868. D. N. Blaremburg: Despre istoria a Institutiiilor tierci. Dominica 7 ianuarie. D. V. Alecsandri: Despre Poesia populara. Joi 11 ianuarie. D. Stancescu: Despre pictorii Romani inainte de 1848. Domineca 14 ianuarie. D. Vericeanu: Teoria imposibilitatilor. Joi 18 ianuarie. D. de Marsillac: Don Juan de Moliere. Domineca 21 ianuarie. D. Stefanescu: Despre anticatatatea omului in Creatiune. Joi 25 ianuarie. D. . . . Despre Goethe. Dominica 28 ianuarie. D. Cernatescu: Despre marirea, scaderea si rezultatele Domniei Romane. Joi 1 februarie. D. Aurelianu: Espositiunea univiersala. A doua conferinta. Domineca 4 februarie. D. Vericeanu: Despre creditul public. Juoi 8 februarie. D. G. Cretien: Familia. Rolul si influinta ei in societate. Dominica 11 februarie. D. U. de Marsillac: La chute d'un ange (Lamartine.) Eloha (Alfred de Vigny). Rolul ingerilor in literatură moderna. Juoi 15 februarie. D. P. Cernatescu: Consideratiuni generale asupra ist. Greciei. Domineca 18 februarie. D. V. A. Urechia: De unde si-culegu poetii romani coloritul de stilu. Joi 22 februarie. D. Velescu: Despre teatru, a doua conferinta. Domineca 25 februarie. D. I. Heliade Radulescu: Despre literatura. Joi 29 februarie. D. A. Petrescu; Despre organizatiunea societatei. Domineca 3 martie. D. C. Esarcu: Educatie si politica, omenii de Statu. Ateneulu va organiza in urma celorlalti mai multe din conferintele susu indicate serate de musica clasica. Anunciuri prin diare voru indica programulu a acestor serate, precum si alte conferintie cari s'aru mai adauge pe langa acestea. Presedintele Ateneului: Candele Carol Rosetti. — C. Esarcu, V. A. Urechia, vice-presedinti. — Gr. N. Manu, Garleu, Secretari. — G. Missail, casieriu.

** (Reuniunea femeilor romane din Brasiovu) tie-nu adunarea sa generala in 7/19 noemvre. Siedinti'a se deschise la 11 ore de catra dn'a presiedinta Anastasi'a D. Datcu prin o cuventare acomodata cercustariilor. Dupa acest'a se ceti numele domnelor cari au contribuit pe anulu acest'a tacsele ca membre, si se observa cu dorere, ca ofertele din anulu acest'a au fostu cu multu mai mici decatu in anii trecuti. Apoi se ceti reportulu generalu despre activitatea comitetului in decursulu anului trecut, din care amintim, ca clas'a a IV de fetitie din Brasiovu fu subventiunata cu 400 fl. cea din Sabiu cu 250 fl. si cea din Blasiu cu 400 fl. Dupa acest'a se ceti reportulu dnei casieritiei Eufrosin'a J. G. Ioanu, din care aflamu, ca venitul curatu in anulu trecut fu 573 fl. 13 cr. Finindu-se aceste, dn'a presiedinta si comitetulu demisiunandu, se procese la alegere noua. Si cu majoritatea voturilor se alesera domnele Mari'a Secareanu, Eufrosin'a J. G. Ioanu, Zoe I. Petricu, Mari'a A. Popu, Mari'a G. Davidu, Victori'a C. Juga, Zoe T. Ciurcu, Zamfir'a de Juga, Anastasi'a D. Datcu, Chiriachitia C. Popasu, Elen'a J. Juga, Mari'a N. Ciurcu, inse domnele Zoe T. Ciurcu, Zamfira de Juga si Anastasi'a D. Datcu nu primira, deci in locul lor urma dupa majoritatea voturilor domnele Carolin'a N. B. Popu, Elen'a B. Baiulescu si Sevasti'a J. Muresianu. Comitetulu se constitui numai decatu si de presiedinta se alese dn'a Eufrosina J. G. Ioanu, era de casieritia dn'a Mari'a Secareanu. Si cu aceste siedinti'a se incheia la brei ore.

** (Hymen). Din Caransebessiu ni so scrie, ca dlu Murgu oficiantu episcopescu a pasitu la casatoria cu frumos'a domnisiora Catarina Stoiacovicu. Ceriulu se reverse binecuventarea sa a supra acestei legature!

** (Romanii din Maramuresiu) infintiara o societate de lectura in Sighetulu Marmatiei. Adunarea pentru constituire se va tie-ne mane in 10 decemvre. Obieptele debaterilor voru fi: 1, publicarea statutelor aprobate priu ministeriu, — 2, constituirea societatii. Vomu primi cu bucuria insciintiari despre activitatea societatii.

** (Dsior'a Constanti'a Dunca) dede in 3 decemre o serata la Ateneulu Romanu in folosulu fetelor sarace, si cu concursulu duci Riureanu-Wachmann, a domnisiorei Eufrosin'a C. Valeanu si a domnilor Wiest si Sulzer.

** (Advocati noi). Septemen'a trecuta facura cen-sura advocatiale domni Stefanu Abrudanu si Ladislau Lazaru. Ambii din comitatulu Bihariei.

Literatura si arte.

** (Diariu nou.) La anulu nou va aparé in Pest'a unu nou diariu politicu romanescu sub redactiunea dlui Alesandru Romanu. Noulu diariu, precum suntemu informati, va esé de patru ori intr'o septemana. Mai pe largu in nrlu venitoriu.

** (Calindariu pe an. 1868.) A esitu de sub tipariu „Calindariulu pedagogicu“ pa an. 1868 compusu pentru invetiatori, educatori si barbati de scola de redactiunea „Magazinulu Pedagogicu“ in Naseudu. Recomendamu cartea acest'a atentii respectivilor.

Din strainetate.

* (Cetimu ca Nizza) cetatea floriloru, pentru ern'a presinte, are forte multi ospeti si inca totu nu mai in-ceta de-a o cerceta multimea strainiloru, ce cerca dupa distragere; se ascepta nu preste multu si imperates'a Franciei cu tenerulu principe. Aparinti'a cea mai interesanta a Nizzei inse, e o dama din Turcia, frumoasa pana la incantare, se vorbesce ca ar fi fostu muerea unui basia si in fine ca ar fi bogata, de ora-ce duce unu luesu grandiosu si spesedia multu. Acesta frumsetia a Orientulu inse, nu si-a lapedatu portulu seu nationalu si ambla totu acoperita cu velu. Nu demultu au cercetat'o neamurile sale si tentara a o duce era-si la Constantinopole, ei fara succesu. Precum se aude, se pregatesce a se crestinisá si-apoi a se cununa cu unu oficiuru francesu.

* (In Americ'a media-noptena) nu de multu mori o muere betrana, dar pre interesanta; etatea ei trecu preste 111 ani si era incongiurata de unu logionu intregu alu afinitatii diverse. Numele ei era cunoscutu prin departari, ca-ci era baletista incantatoria de odinora, a reginei Maria Antonia, ea era silfid'a Grenuchette. Multe animi ardeau pe tempurile acele dupa dens'a, pana ce in urma se marita dupa Simpson, unu oficiuru din Americ'a. Preste doi ani inse devenindu veduva, se casetori de nou, cu advocatulu Rudolf Stuart. Dar Stuart mori in an. 1812 si madam'a nostra era-si remasa veduva, cu 11 orfani. Ea inse a fostu pururea totu voioasa si sirguintioasa. A lasatu dupa sine mai multe scrisori, despre arta si vietia sotiala din capetulu secululu trecut, asemenea si nescé epistole, de la mai multe autoritati parisienne.

* (*Éra-si o moda nouă*). Prin Parisu au începutu damele sê pörte unu feliu de velu förte desu, care li-acopere cu totulu liniamintele feciei. Acestu velu ajunge numai pana la budie si e micu ca o masca. Asié ambla apoi damele pe strade, asié se carutia, ba asié aparu chiaru si prin teatre. Negutiatorii de puderu acuma cadu in desperatiune, câ-ci acésta moda nouă delaturédia intrebuintiare acelei farine. Dar colórea carmina si-afra cumperatórie multe, câ-ci de sub velulu acest'a budî-tiele cele mandre — rosii, facu o impresiune minunata asupr'a multoru ochi si animi

* (*Minunile divine*) inca n'au incetatu cu totulu. Asié in Rom'a, nu de multu, o contésa, care affá mare placere in aducerea sacrificieloru si se ocupá multu cu grigirea celoru raniti in batelia, odata intrá la pap'a si enerá, câ 'n spitalu jace pe patulu mortii unu militariu protestantu din Svitieri'a, pre care indiesertu se nisuescu a lu-duce la credinti'a catolica, câ-ci nu se lipesc de elu. Toti preotii s'au rogatu lui Ddieu pentru densulu, dar indiesertu, elu a remasu totu protestantu. Acum'a numai Santieni'a Ta esci inderetru — dise contés'a — si déca te vei rogá Santieni'a Ta, atunci acea rogatiune de siguru trebue se aiba efeptu. Deci pap'a se puse la rogatiuni si ce minune — Svitierianulu in or'a acea se dechiérá pe sine de catolicu. Dar aceste minuni sunt rari acuma, pe tempurile nóstre!

* (*Nu de multu se intemplá*) in Prag'a, câ arestara pre optu musicanti, numai din simpl'a cauza, câ esecutara imnulu rusescu intru-o ospetaria.

* (*Din New-York*) se scrie urmatóri'a intemplantare: dr'a Elis'a Wedsdroff impuscá pre vecinulu seu, pre Richard Conclen, care erá logodniculu Elisei, inse din eeva cause, de-odata numai se intrerupse acésta relatiune intre densii si Conclen trimise inderetru anelulu celu de credintia alu Elisei, ci intru unu modu necuviintiosu. Deci Elis'a de locu se urcá pe naia si plecá sê lu cerce si sê lu-icie la respundere pre Conclen, care atunci petrecea la scalde in New-Port; Elis'a lu si gesi intru-unu salonu si lu-provocá, ca sê si-argumentedie insultarile comise in contr'a ei si pentru acést'a i-dete si terminu de patru díle; ci Conclen ne implinindu si datorinti'a facia cu pretensiunea fetei, acést'a numai decátu lu-impuscá si i-sdrobí capulu. Elis'a acuma stá inaintea judecáti; greu lucru va fi inse, de-a judecá dreptu in caus'a acést'a.

* (*Pre ucigatoriulu lui Lincoln*) inca si-acuma lutotu cérca. Faim'a ce s'a fostu latítu despre mórtea lui, e demintíta, afirmandu mai multi, câ l'au vediutu cu multu mai tardiu, dupa latírea faimei despre mórtea lui.

* (*Inveninare*). De câteva'a díle incóce, publiculu din Wien'a si München, e tare ocupatu cu casulu inveninarei contesei Chorinszky. Precum se vorbesce, acésta inveninare s'ar fi intemplantu cu scirea barbatului, care traia despartitu de dens'a, in Wien'a. Inveninarea se intemplá in München si din câ se Adeveri pana acum, se intemplá prin baronés'a Juli'a Ebergényi, care traia in relatiune amorósa cu contele Chorinszky si care numai pentru acea caletori la München, ca s'o ucida pre contésa si astufeliu sê se póta folosi dens'a de numele contelui. Judecatori'a inse, prinse de locu si pre

contele si pre baronésa, si acum'a ambii sunt arestati. Pertractarea curge cu multa grigia si stircirile dateloru si-a arguminteloru inca se totu continua.

Gâcitura de semne.

De Anastasia Mihu.

Ó! * * ic=a □ u Δ * * u , e = , a * * a , A = ; ea Δ u — a □ e \$

J \$, i \$? e * * i ; o Δ i u \$ e ? = u + i — Δ a \$? e i \$ * * = i + * *
a * * u , —

, a , i liu Δ u * * eu ; u Δ , e , i u i * * u Δ u ? i \$ * * ei □ e Δ e ,
A Δ e + u Δ u — = o e ; i \$ * * iei a , u □ a = e — au + a * * u !

— e , e = i u Δ u = o □ a \$ i □ ei = Δ cia , ' a , ea ; e + e Δ e ,

A , u □ e □ ai + e = a , a , \$ u □ ai Δ u , e + , e a + i é ;

, a , i é , a * * e + e + * * i \$ + e o + * * ea , e i \$ * * = e e Δ e

+ u a . u \$ e i \$, a \$ * * a + e + i □ u Δ * * u ! = u □ o + u
Δ u , ea .

+ i * * ó * * a — o □ a \$ i □ ea , — e u \$; e + , i = ca + : ó = a .

, u . o , i ; e □ i Δ i o \$ e a + i é . a + u + — i \$ a :

„ = e — au + a ' \$ — a , e ! lia * * ie = i \$ a ' * * a u + i o = a !

+ i : i \$ e , u . e \$ * * a * * a ' \$ e , i + u . e \$ i — ea * * a ! “

Jo + i ! u . u Δ , a \$ u .

Deslegarea gâciturii de semne din nr. 44 :

O acunpa maiculitá,

De-asiu fi unu angerelu,

De-asiu fi o paseritia,

Da-asiu fi unu sefirelu :

Venire-asiu adi la tine,

Te-asiu sarutá cu doru,

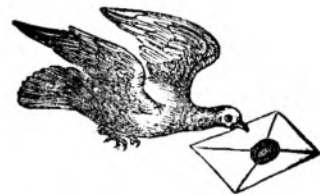
Si negrele-ti suspine,

Le-asiu duce 'n alu mieu sboru.

J. C. Dragescu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luis'a Murgu n. Balcu, Carolin'a Bolocanu, Agrafin'a Joanovicu, Julian'a Petri, Emil'a Cadariu, Juli'a Cocu, Min'a Bardosi, si de la domnii Nicolau Rancu si Demetriu Magdu.

POST'A REDACTIUNEI.

Oradea mare. Gâcitur'a de semne nu se póte publicá, ti-indu câ nu ni-ai tramisu deslegarea.

„**Dorirea mea**“ e o idea vechia, — dar poesior'a coalalta se va publicá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piat'a de pesci Nr. 9.